

kunst & media

Coen Verbraak: 'Je moet als interviewer iets gevaarlijks hebben'

40

Max Pam over J.L. Heldring, oergrootvader columnisten

41

Gordon niet meer bij RTL Boulevard

AMSTERDAM – Gordon schuift niet langer aan bij *RTL Boulevard* als vervanger van Albert Verlinde. Hij heeft twijfels over de integriteit van sommige media. "Wie ben ik, dat ik een mening over een collega moet hebben? Dat past me niet. Dat past andere collega's evenmin." De zanger schrijft een boek over de liefde, dat in april zal verschijnen.

Frankrijk wil belasting op internetreclame

PARIS – De Franse regering buigt zich over een voorstel om advertentie-inkomsten van internetbedrijven te belastingen. De opbrengst zou jaarlijks vijftig miljoen euro kunnen zijn en moet onder andere bij musici komen, die lijden onder het illegale downloaden via internet. Ook andere culturele uitingen moeten ermee worden beschermd. (ANP)

Dirigent Ozawa heeft slokdarmkanker

TOKIO – Dirigent Seiji Ozawa (74) heeft de komende zes maanden al zijn concerten afgezegd om zich te laten behandelen voor slokdarmkanker. Hij is hoofddirigent van de Wiener Staatsoper en artistiek directeur en stichter van het Saito Kinen-festival. Voordien was hij muzikaal directeur van het Boston Symphony Orchestra. (AP)

JOVD: Hans Teeuwen liberaal van het jaar

DEN HAAG – De jonge liberalen van de JOVD hebben cabaretier Hans Teeuwen uitgeroepen tot liberaal van het jaar. De JOVD prijst Teeuwen voor zijn inzet 'voor het verspreiden van het vrije woord'. Teeuwen schreef met filmmaker Eddy Terstall en cabaretier Diederik Ebbinge het *Manifest voor de Vrijheid van Meningsuiting*. (ANP)

Schadeclaim tegen Google

Naam nieuwe Nexustelefoon komt uit sf-boek

Van onze redactie economie

AMSTERDAM – Google krijgt een claim aan de broek, omdat het bedrijf zijn zojuist gelanceerde nieuwe telefoon Nexus heeft genoemd en het bijbehorende besturingssysteem Android.

De claim is afkomstig van de familie van de Amerikaanse sciencefiction-schrijver Philip K. Dick. Die voerde in zijn korte verhaal *Do androids dream of electronic sheep* in 1968

'Wie Blade Runner van Philip K. Dick kent, ziet de overeenkomst'

'androids' (menselijke robots) van het merk 'Nexus' op. Het verhaal vormde de basis voor de sciencefictionklassieker *Blade runner* uit 1982, waarin Rutger Hauer zo'n Nexus-androïde speelde.

Volgens Isa Dick Hackett, de dochter van de in 1982 overleden schrijver, heeft Google geen toestemming gevraagd de namen voor zijn telefoon te gebruiken. "Wie het verhaal kent, ziet de overeenkomst," aldus Hackett in *The Wall Street Journal*.

E-books populairder dan werd verwacht

NIEUWEGEIN – De verkoop van digitale boeken ligt ver boven de verwachtingen. De internetwinkel Bol.com heeft vorig jaar in vier maanden tijd 63.000 e-books verkocht.

In totaal schaften klanten 14.000 e-readers aan om de boeken te kunnen lezen. Bol.com begon in augustus samen met elektronicafabrikant Sony een grote campagne om Nederlanders aan het digitale lezen te krijgen.

Albumhoezen op zegels

Van onze kunstredactie

LONDEN – De Britse post heeft een serie postzegels uitgebracht met albumhoezen van Engelse popbands en -artiesten.

Het gaat om klassieke hoezen van

"Het zou aardig zijn geweest als ze het ons eerst hadden gevraagd."

Per brief is Google gesommeerd het gebruik van de combinatie van de namen te staken, omdat het inbreuk maakt op de eigendomsrechten van Electric Shepherd Productions, waarin de erven van de schrijver zijn ondergebracht.

Volgens Bas Kist van merkbureau Zacco zullen de erven-Dick het nog lastig krijgen. "Als ze nooit als merk zijn gebruikt, zullen ze een goed verhaal moeten hebben. Dat die naam van die combinatie in een boek staat, geeft hen nog geen rechten. Auteursrecht is niet direct van toepassing op één of twee woorden." "Wellicht dat ze het op onrechtmatig of verwarringwekkend gebruik kunnen gooien. Of ze hopen dat Google geen ophef wil en de zaak in stilte zal schikken."

Eerder sloot mobieltjesfabrikant Motorola wel een deal met de maker van de *Star Wars*-films voor het gebruik van de naam 'Droid' voor een telefoon.

Bij Google wordt vaker verwezen naar anderen werk. Zo werden voor de ontwikkeling van Google Wave, de opvolger van chatten, codenamen gebruikt die verwezen naar de Amerikaanse sciencefictionseries *Firefly* en *Dollhouse*.

World 28 (2008), 118,9 x 84,1 cm COURTESY FLATLAND GALLERY (UTRECHT, PARIS)

Study in Green #8 (2003), 42 x 59 cm COURTESY FLATLAND GALLERY (UTRECHT, PARIS)

Ruud van Empels beeldarchief

De fotocollages van de Amsterdamse kunstenaar Ruud van Empel (1958) gaan de hele wereld over. In Utrecht begint vandaag een expositie met vroeg werk. 'Ik maak wat ik wil maken. Anders werkt het niet.'

RONALD OCKHUUSEN

Souvenir heet de nieuwe serie foto's van Ruud van Empel. Geconstrueerde herinneringen zijn het, door Van Empel vastgezet in afbeeldingen van een dressoir vol oud-Hollandse prullaria. Het zijn stilleven gemaakt van originele spullen uit zijn jeugd, die hij tegenkwam toen zijn moeder overleed. "Het dressoir op een van die foto's staat nog altijd bij mijn vader thuis."

Van Empel fotografeerde de spullen los van elkaar, en stelde met de computer de stilleven samen. "In de jaren vijftig maakten mijn ouders fietstochtjes naar Moerdijk, wat een eind was vanuit Breda. Dan kochten ze een souvenir. Een biertje, of een miniversie van een ANWB-paaltje. Zo hebben ze veel dingen verzameld. Die spullen heb ik in die serie *Souvenir* bewaard."

Het ministerie van Buitenlandse Zaken kocht de reeks 'met dat zware jarenvijftiggevoel' aan, omdat het heel Nederlands zou zijn. "Dat is natuurlijk prettig, zo'n bevestiging."

'Jeugdbeelden vormen een reservoir voor mijn collages'

Maar van tevoren ben ik daar nooit mee bezig. Ik maak wat ik wil maken. Anders werkt het niet."

Van Empel is een liefhebber van de Duitse kunstenaar Hans Peter Feldmann. Vooral van zijn fotoboeken met privéfoto's van gewone mensen. "Vaak brengen dergelijke foto's bij mij een ontroering teweeg. Eigenlijk zou iedereen die een aardige verzameling jeugdfoto's heeft die moeten publiceren. Ik vind dat altijd interessant om te zien."

Zelf maakte hij in 2007 ook een boekje met foto's uit het album van de familie Van Empel. Hij bladert door het door hem gemaakte *Foto Archief - beelden uit mijn familiealbum 1958-1970*. De kleine Ruud met zijn broer en ouders op vakantie, tijdens feestjes en op verjaardagen. Of aan de cadeautafel op sinterklaasavond. Hij wijst op een foto die zijn vader maakte van de televisie. "Dat was toen een wonder dat vastgelegd diende te worden."

Hij maakte *Foto Archief* ook om te laten zien wat zijn achtergrond is. Die beelden uit zijn jeugd vormen deels de basis van zijn huidige werk. "Dit zijn de beelden die ik in mij heb, die ik koester. Ze vormen een reservoir voor mijn collages."

In zijn ruimte in het centrum van Amsterdam, met uitzicht op een Hollandse brug, legt Van Empel de laatste hand aan de expositie *Vintage*, die vandaag wordt geopend in Utrecht. Alleen zijn vroege werk is daar te zien, en daarvan meer de surrealistische foto's. "Ik ben door dingen gegaan die ik ooit terzijde heb gelegd." Hij toont een foto uit de serie *The office*, met een man zittend aan een bureau voor een enorme buizeninstallatie. "Die is ook volledig geshopt. Ik heb er trechters en ballonnetjes tussen gestopt om het een beetje laboratorium-achtig te maken. Een experimentje," zegt hij. "Dat photoshoppen ging toen nog niet zo makkelijk als nu."

Van Empel is een kunstenaar met een grote naam. Zijn werk komt voor op lijsten met de bestverkopende kunstenaars ter wereld, hij exposeert van Tokio tot Texas, en op een veiling in New York werd enkele maanden geleden nog 116.500 dollar voor een van zijn foto's neergegeld.

In Nederland wordt opmerkelijk genoeg nog altijd terughoudend op zijn werk gereageerd. "Iets dat behoudend oogt en schoonheid uitstraalt, komt hier al snel in de hoek van de kitsch terecht. Terwijl het daar niets mee te maken heeft. Kitsch is surrogaat. Een vervanging van iets kostbaars. Mijn werk gaat daar helemaal niet over. Dat is een expressie van wat ik voel. Dat komt, hoe flauw dat ook klinkt, van binnenuit."

Met *World* brak hij in 2006 internationaal door. De serie foto's, met

donkere kinderen in tropische bossen, maakte in Amerika veel los. "Dat heeft te maken met het feit dat veel modellen zwarte kinderen zijn. In Amerika is dat gevaarlijk terrein, vooral ook omdat ik zelf blank ben. Toch zitten onder de kopers opvallend veel zwarte mensen."

Recent was er sprake van dat zijn werk in de permanente collectie van het Brooklyn Museum zou worden opgenomen. Het was de bedoeling dat de expositie van zijn werk, die in 2011 in het Groninger Museum zal zijn, ook in Brooklyn te zien zou zijn. "Op een gegeven moment bleek dat ze alleen foto's met witte kinderen wilden aanschaffen. Wat gek is - dat museum staat midden

'Het Brooklyn Museum wilde alleen foto's met witte kinderen'

in een zwarte wijk." Toen die expositie van het Groninger Museum erbij kwam, raakte de raad van toezicht in New York nerveus.

"Ze wilden dat ik kwam uitleggen wat ik met mijn werk bedoelde. Ook werd geëist dat bij de expositie een soort bijsluiter kwam te hangen. Anders zouden scholieren die het museum bezoeken te veel in de war raken. Bizar. Ik heb gezegd daar niets voor te voelen. De boel is afgeblazen."

Vorig jaar werd een foto uit de *World*-serie opgenomen in de Elton John Aids Foundation Photography Portfolio, waarin ook werk zit van Sally Mann, Jürgen Teller, Damien Hirst en Nan Goldin. Zijn foto's hangen intussen ook in Seoul, New York en Tokio.

Van Empel was in de jaren tachtig en negentig artdirector bij de vestigings. Hij was de vormgever van de

The Office #25 (1998), 35 x 30,8 cm

COURTESY FLATLAND GALLERY (UTRECHT, PARIS)

cors en de knutselwerkjes van het VPRO-televisieprogramma *Kreatief met kurk* en hij was de production designer van de film *Theo en Theo en de ontmaskering van het Tennenkaasimperium*. "Een vrije, creatieve tijd," zegt hij. "Als werd besloten Mary Poppins na te spelen, moest ik binnen een paar dagen een decor ontwerpen van een Walt Disney-achtig sprookjeslandschap."

Halverwege de jaren negentig begon hij zich meer en meer als beeldend kunstenaar te manifesteren. De kunstwereld vond hij in het begin 'verschrikkelijk'. Van Empel herinnert zich nog dat hij bij galerie Torch, waaraan hij acht maanden verbonden was, te horen kreeg dat zijn fotografie 'onverkoopbaar' was.

"Een slechte ervaring," zegt hij nu. "Daarna wist ik het even ook niet meer. In die tijd heb ik veel opdrachten aangepakt om aan het werk te blijven. Interieurs ontworpen, filmaffiches gemaakt. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Ik kwam toch weer achter de computer terecht om beelden te maken."

In 2006 werd hij in Amerika uitgenodigd. De Amerikaanse curator Deborah Klochko, directeur van het San Diego Museum of Photographic Arts, zag zijn foto's op internet. Ze

was meteen verkocht. Van Empel werd opgenomen in de reizende expositie *Picturing Eden*. "Die reactie was zo anders dan wat ik gewend was. Het ging meteen sky high. Er volgde een Amerikaanse expositie, de prijzen knalden omhoog."

Een Amerikaanse galeriehouder liet zijn werk voor het eerst zien op Paris Photo. Daar kwam hij in contact met Flatland Gallery, die vestigingen heeft in Utrecht en Parijs. "Zo raakte ik via een omweg toch weer verbonden aan een Nederlandse galerie. Onder prettige om-

Elton John sprak in Ahoy zijn favoriete fotograaf Roet van Empel toe

standigheden. Want het is hier doorgaans behelpen. Zeker nu ik de situatie in New York ken. Als daar op donderdag de galeries hun openingen hebben, is het de zaterdag erna in die straatjes hartstikke druk. Het lijkt dan de Kalverstraat wel."

Deborah Klochko ziet Van Empel als iemand die de fotografie opnieuw aan het uitvinden is. Die gedachte is in Nederland nog niet uitgesproken. "In de fotografie zitten wij vast aan het realisme. De fotografie mag hier niet opgepoetst of

gereconstrueerd worden. Ondertussen verandert de fotografie met grote stappen. Maar voor die veranderingen, door de nieuwe technieken, staan hier weinig mensen open."

Van Empel maakt opnamen van zijn modellen en hun omgeving, om de afzonderlijke foto's vervolgens op de computer tot één beeld te versmelten. Die aanpak staat dichterbij de grote meesters dan het lijkt: een schilder als Rafael koos ook uit talloze modellen de mooiste onderdelen van het gezicht om zo de perfecte Madonna te schilderen.

De resultaten van Van Empels werkwijze worden door verzamelaars in Amerika en Azië met argusogen bekeken. Een van zijn fanatiekste volgers is Elton John, die 19 Van Empel in zijn collectie heeft.

Van Empel ontmoette de zanger het afgelopen najaar in de coulissen van Ahoy. Tijdens het optreden droeg Elton John *Goodbye Yellow Brick Road* aan Van Empel op. "Prachtig was dat. Elton John die zijn favoriete fotograaf *Roet van Empel* toespreekt." Lachend: "De mensen in Ahoy zullen wel gedachten hebben: Wát zegt hij? Ruud van wie?"

Ruud van Empel: *Vintage*. Tot 10 februari in Flatland Utrecht. www.flatlandgallery.com www.ruudvanempel.nl